

Vihannestuetannon taloudelliset mahdollisuudet ja markkinat

Anu Koivisto

Luonnonvarakeskus, Luke

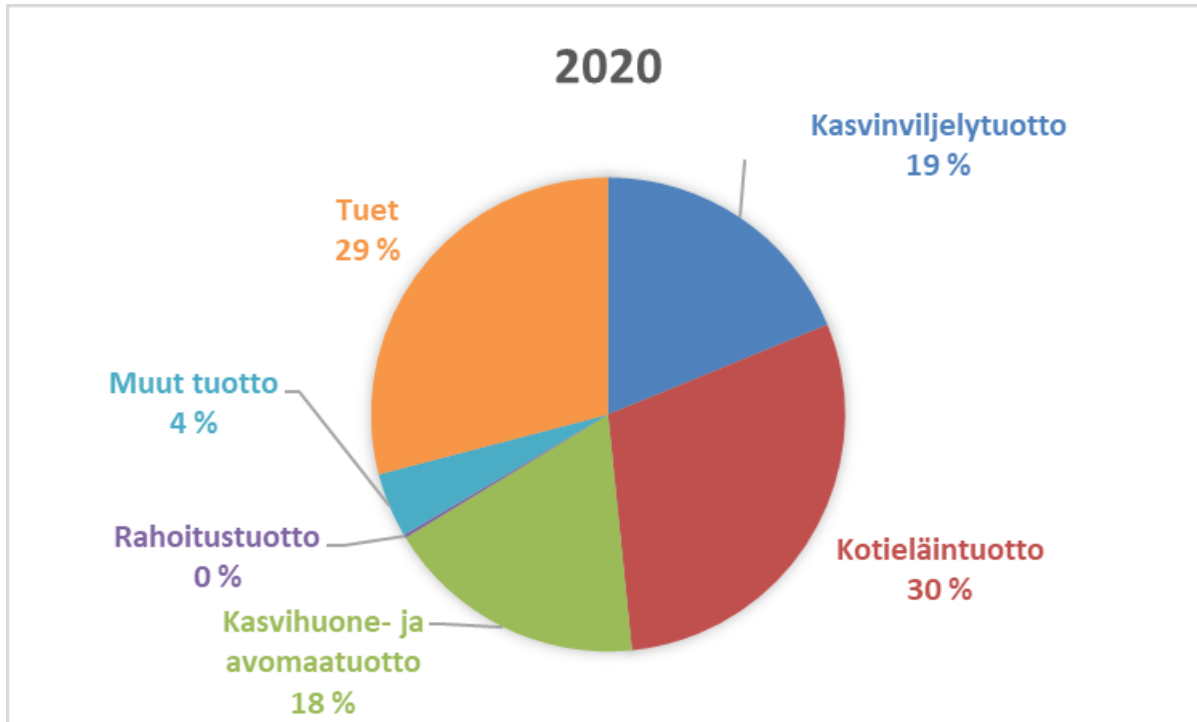
anu.koivisto@luke.fi

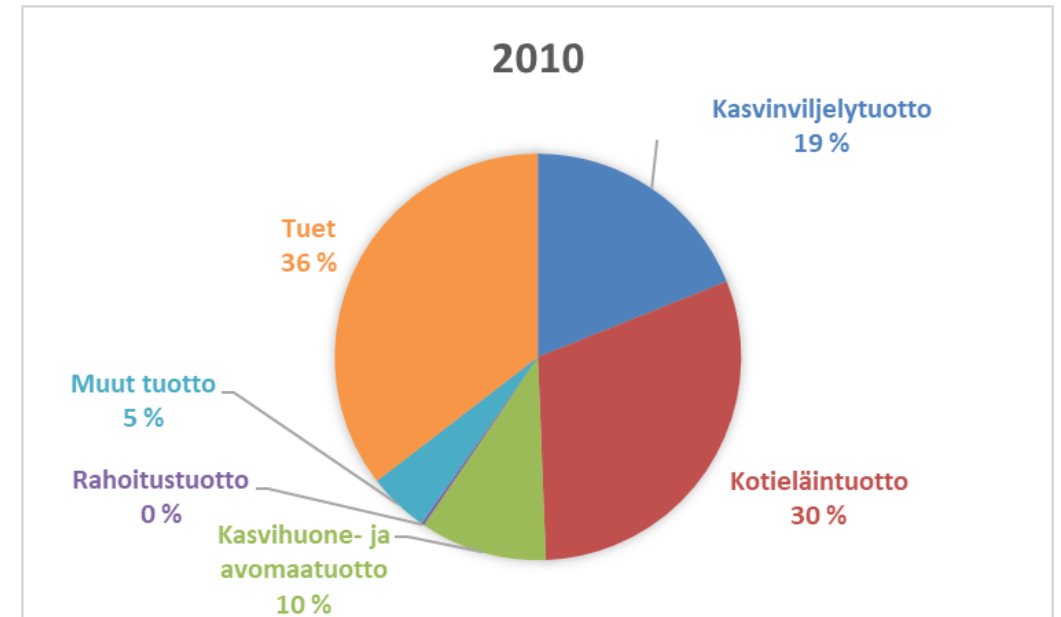
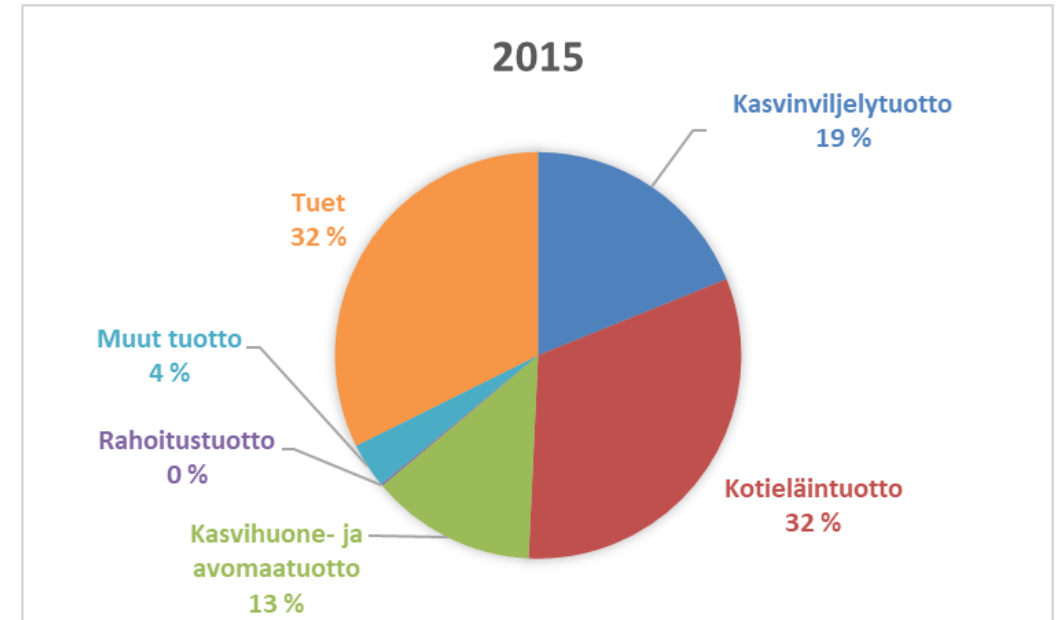
Taloudellinen toimintaympäristö

Maa- ja puutarhatalouden kokonaistuotto

Puutarhatalouden käytössä noin 1 % viljelypinta-alasta

Kasvinviljelyn kokonaistuotto

2020

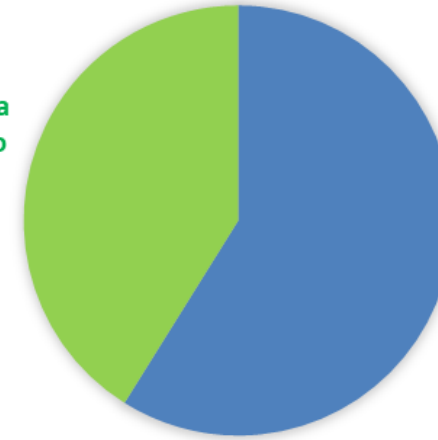
Kasvihuone- ja
avomaatuotto
49 %

Kasvinviljelytuotto
51 %

2015

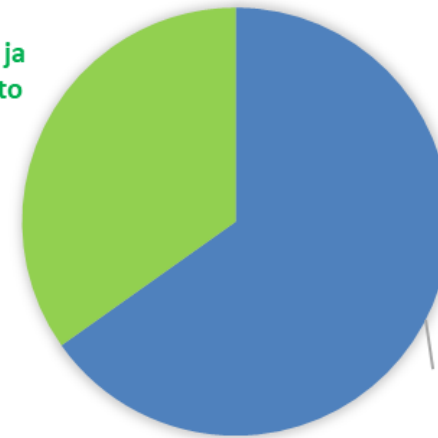
Kasvihuone- ja
avomaatuotto
41 %

Kasvinviljelytuotto
59 %

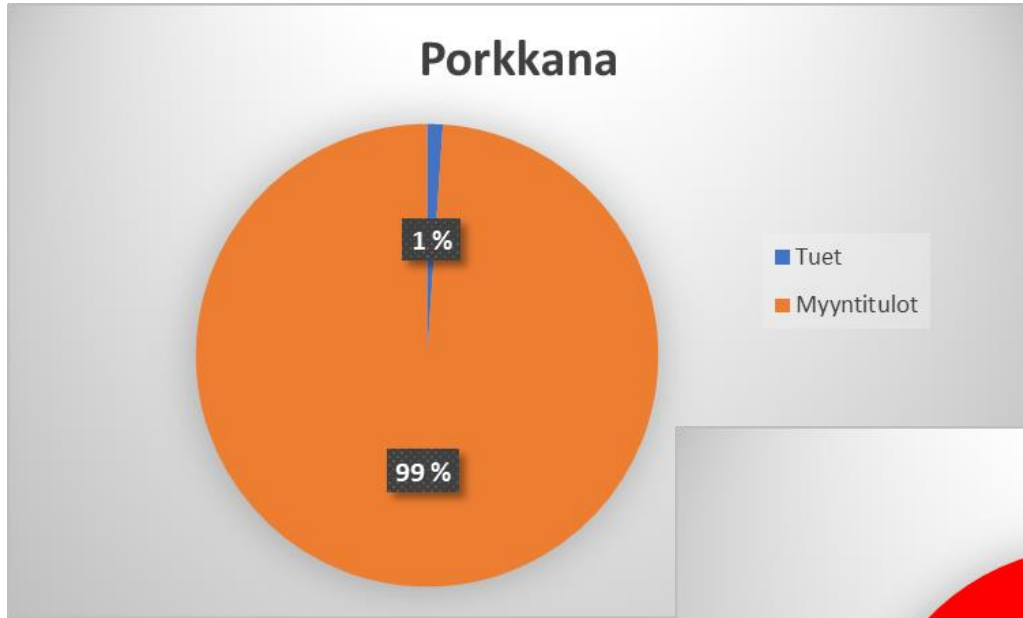
2010

Kasvihuone- ja
avomaatuotto
35 %

Kasvinviljelytuotto
65 %

Puutarhatuotanto hyvin markkinaorientoitunutta, valtaosa tuotoista tulee markkinoilta.

Puutarhatuotannon kannattavuus

Luonnonvarakeskus Luke seuraa puutarha- ja maatalousyritysten kannattavuuskehitystä kirjanpitotiloilta saatavien yrityskohtaisten tulos- ja taselaskelmien perusteella.

www.luke.fi/taloustohtori

Mukana on noin 1 000 yritystä, joista vain noin 15 tilalla on tuotantosuuntana vihannes-, marja- tai omenatila.

Aineiston pienuuden vuoksi vihannestuotannosta.

Taloustohtorista löytyy palvelu Laskelmakirjasto, joka sisältää laskelmia vuoteen 2019 saakka, ei päivitystä sen jälkeen.

Kannattavuuskerroin

- kuinka suuri osa palkkavaatimuksesta ja oman pääoman korkovaatimuksesta saavutetaan

YRITTÄJÄTULO
(korvaus omalle työlle ja pääomalle)

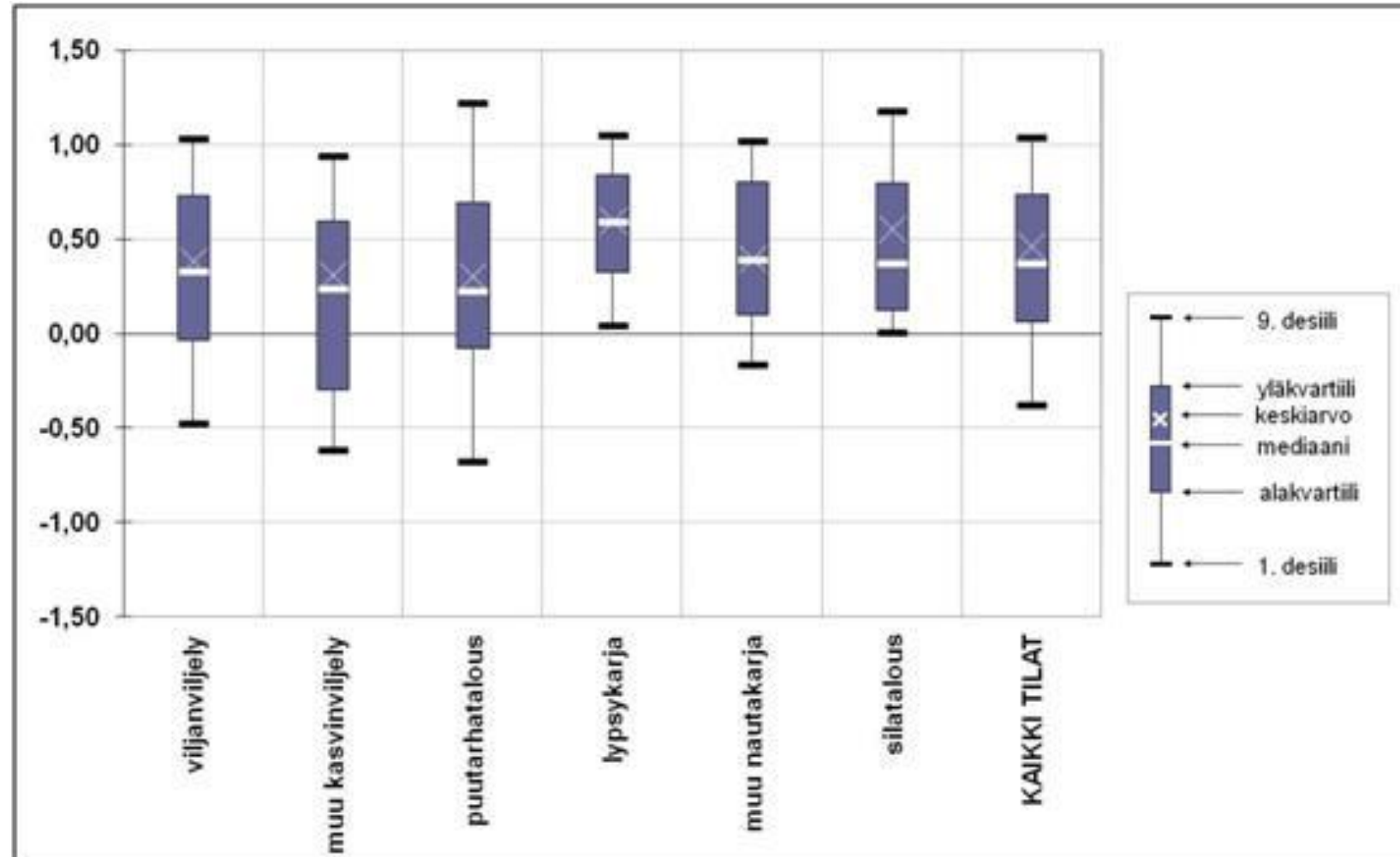
VILJ.PERHEEN + OMAN PÄÄOMAN
PALKKAVAATIMUS KORKOVAATIMUS

Vuonna 2020

16,1 €/h

noin 5 %

Suuret tilakohtaiset kannattavuusvaihtelut

Lähde: kannattavuuskirjanpitoaineisto, Tauriainen

Taloudellisen toiminnan tekijät

Kannattavuuslaskelmat

- Uudet puutarhatuotannon kannattavuuslaskelmat on julkaistu keväällä 2022.
- Löytyvät suomeksi osoitteesta www.puutarhaekonomia.fi ja ruotsiksi www.slf.fi sivuilta.
- Laskelmat excel-muodossa, vapaasti ja ilmaiseksi saatavilla.
- Laskelmien päivitystä rahoittanut Maiju ja Yrjö Rikalan puutarhasäätiö.

Laskelmapohja sisältää tällä hetkellä seuraavat laskelmat:

PERUNA

RUOKAPERUNA

AVOMAAN VIHANNEKSET

PORKKANA

KAALI

SIPULI

TARHAHERNE

VIHANNES SIEMENESTÄ 1

VIHANNES SIEMENESTÄ 2

ISTUTETTAVA VIHANNES 1

ISTUTETTAVA VIHANNES 2

ISTUTETTAVA VIHANNES 3

MARJAT JA HEDELMÄT

AVOMAAN MANSIKKA

TUNNELIMANSIKKA

AVOMAAN VADELMA

TUNNELIVADELMA

MUSTAHERUKKA

PENSASMUSTIKKA

OMENA

PELTOVILJELYKASVIT

KAURA

OHRA

VEHNÄ

SYYSRUIS

LUONNONHOITOPELTO

NURMI

Kannattavuus laskelmien rakenne

- Laskelmat ovat tilamallilaskelmia, eli kuvitteellisen mallitilan avulla tarkastellaan kannattavuutta kasveittain ja koko tilan kannalta.
- Tilamallit kuvaavat hyvää vallitsevaa viljelykäytäntöä.
- Suurin osa malleista on laadittu yhdessä ProAgrian puutarhaneuvojien kanssa. Myös laskelman teknistä toteutusta on suunniteltu ja hiottu yhdessä heidän kanssaan.
- Laskelmat EIVÄT kerro absoluuttista totuutta kukin kasvin tuotantokustannuksesta, mutta antavat hyvän arvion siitä.
 - Tuotantokustannus vaihtelee tuotantomenetelmien ja tilojen välillä.

- Laskelmia ei päivitetä jatkuvasta, vaan laskelmista ilmenee minkä vuoden hintatasoa ja tuotantotapaa laskelma kuvaavat.
- Laskelmat ovat vapaasti saatavilla excel-muodossa. Laskelmat ovat suojaamattomia, niin niitä voi halutessaan muokata.
- Laskelmien nimi ilmaisee viimeisimmän päivityshetken, jolloin on voitu korjata esim. kaavavirheitä.

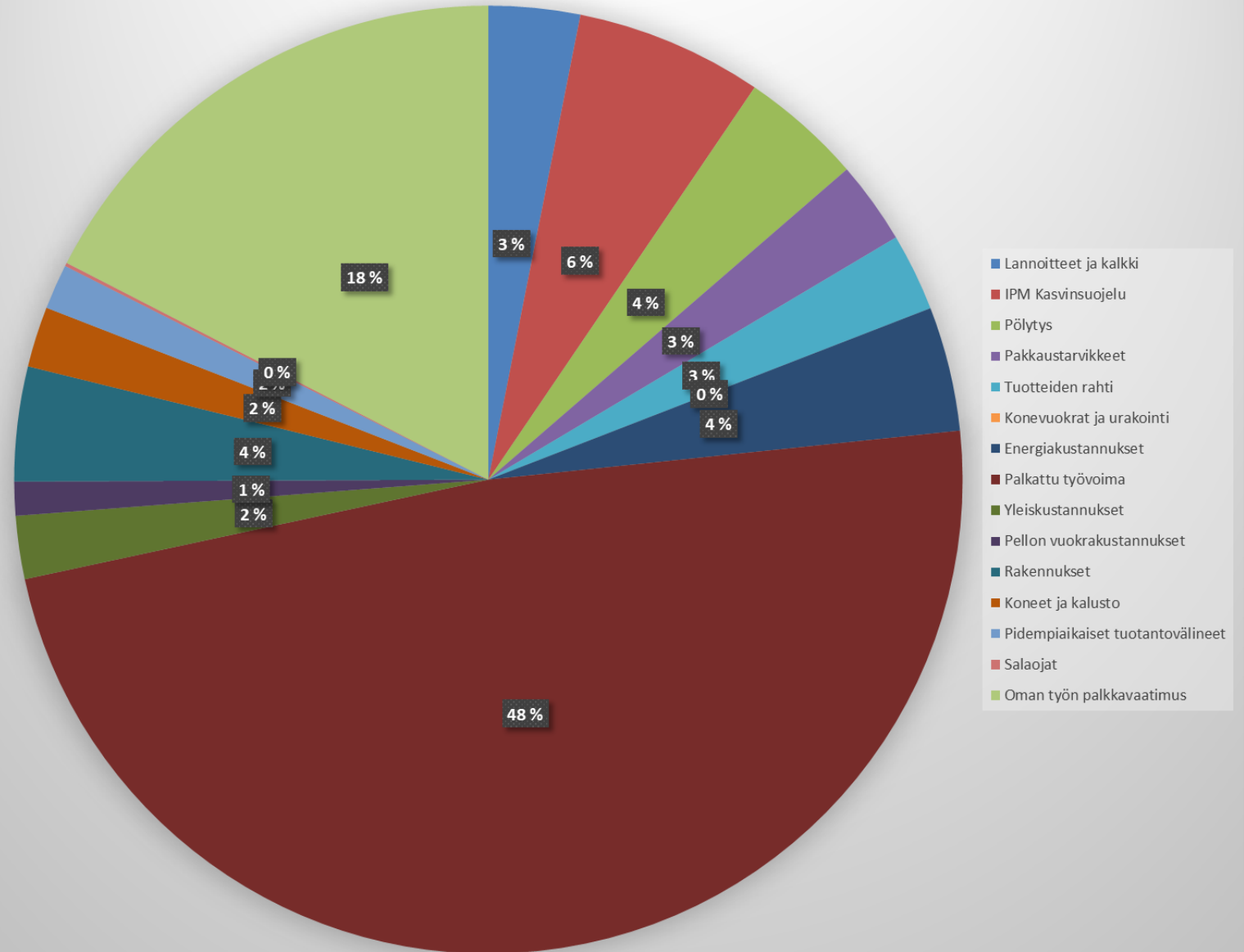
Miten laskelmia hyödynnetään

- On tärkeä tietää kustannusrakenne, mitkä ovat ne tekijät jotka oikeasti vaikuttavat tuotannon kannattavuuteen.
- Mikä on kunkin tuotteen tuotantokustannus, eli paljonko tuotteesta pitäisi saada vähintään hintaa, että tuotanto olisi kannattavaa.
- Koko tilan kannattavuuden ja etenkin yrittäjävoiton tarkastelu auttaa hahmottaa mitkä kasvit tuovat tilalle voittoa ja mitkä lähinnä aiheuttavat kustannuksia, mutta voivat silti olla tärkeitä esim. viljelykierron kannalta.

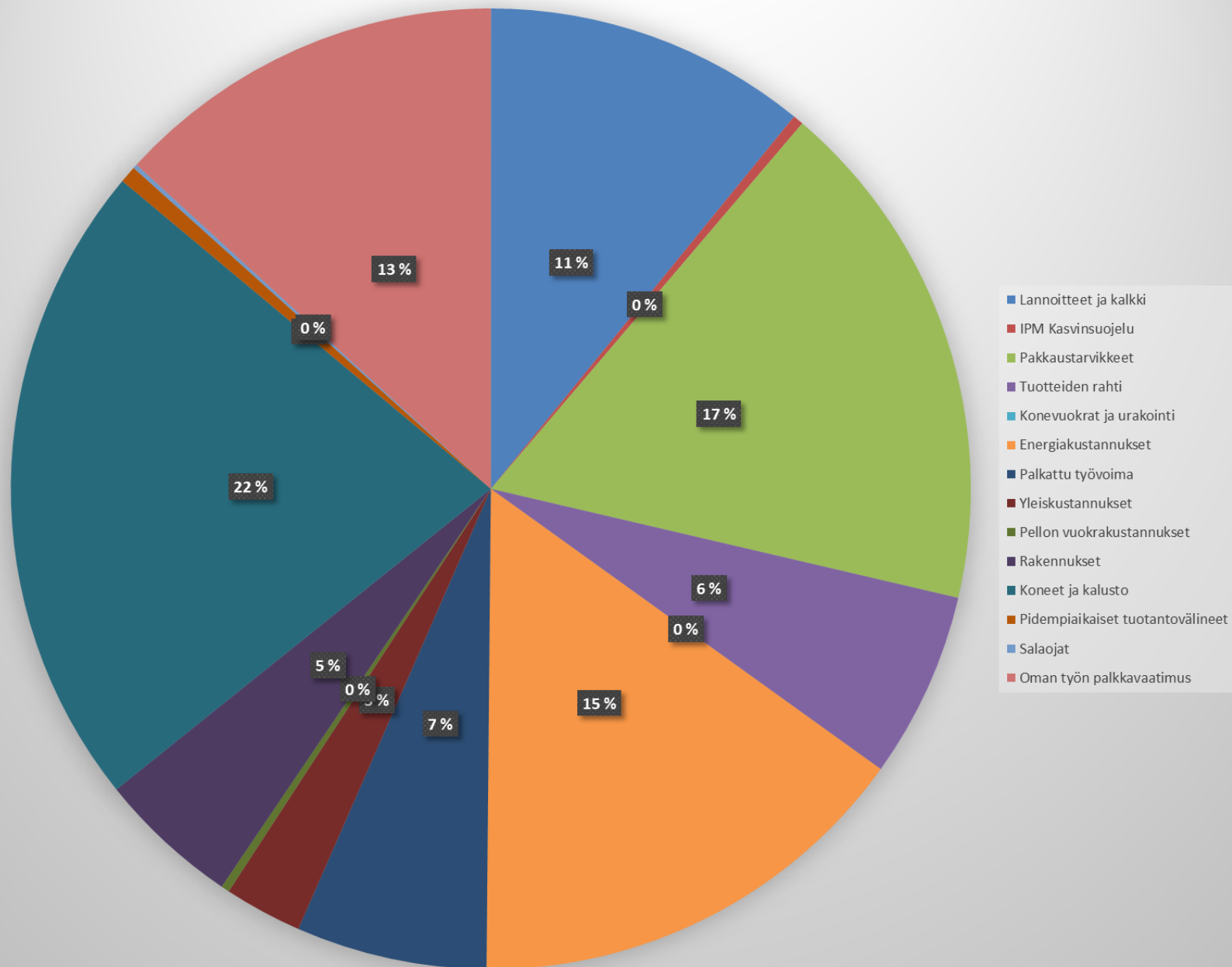
Kustannusrakenne

Mansikan satovuosien kustannusten jakautuminen

Kustannusrakenne

Kaalin kustannusjakauma

Esimerkki: tarvittavat investoinnit

Investointi	UUSI Hankintahinta, ALV 0%	KÄYTETTY Hankintahinta, ALV 0%
Traktori, 120 hv	120 000 €	40 000 €
Aurat	30 000 €	10 000 €
Äes	32 000 €	8 000 €
Tarkkuus kylvökone	30 000 €	10 000 €
Porkkanan nostokone	50 000 €	50 000 €
Kylmävarasto, 50 m ²	32 250 €	32 250 €
Kauppakunnostustila, 50 m ²	23 750 €	23 750 €
YHTEENSÄ	318 000 €	174 000 €

- Rakennusten investointikustannuksesta saa suuntaviivaa saa Maa- ja metsätalousministeriön rakentamisen ohjekustannuksista. Löytyy hakusanalla MMM-RMO.
 - Kylmävarasto 645 €/hum².
 - Tuotekäsittelyvarasto 475 €/hum².

Kiinteät kustannukset

	Hankintahinta	Poisto	Korko	Kunnossapito	Vakuutus	Yhteensä
Traktori, 120 hv	120 000 €	1 600	600	720	48	2 968
Aurat	30 000 €	400	150	180	12	742
Äes	32 000 €	427	160	192	13	792
Tarkkuuskylvökone	30 000 €	2 000	750	900	60	3 710
Nostokone	50 000 €	3 333	1 250	1 500	100	6 183
Kylmävarasto, 50 m ²	32 250 €	950	594	238	48	1 830
Kauppakunnostustila, 50 m ²	23 750 €	1290	806	323	65	2484
YHTEENSÄ	318 000 €	10 000	4 310	4 053	346	18 709

Porkkana kannattavuus

	€/ha	€/kg
	Sato 45 000 kg/ha	Sato 45 000 kg/ha
Liikevaihto	31 774	0,706
MUUTTUVAT KUSANNUKSET		
Lannoitteet ja kalkki	1 292	0,029
IPM Kasvinsuojelu	214	0,005
Pakkaustarvikkeet	585	0,013
Tuotteiden rahti	122	0,003
Energiakustannukset	2 423	0,054
Palkattu työvoima	870	0,019
<i>MUUTTUVAT KUSTANNUKSET YHTEENSÄ</i>	<i>5 601</i>	<i>0,124</i>

Porkkanan kannattavuus

	€/ha	€/kg
	Sato 45 000 kg/ha	Sato 45 000 kg/ha
Yleiskustannukset	1 120	0,025
Kiinteät kustannukset	9 383	0,209
Oman työn palkkavaatimus	3 321	0,074
Tuotantokustannus	19 425	0,43
Yrittäjän voitto	12 349	0,274

Maksuvalmius

- Maksuvalmius merkitsee kykyä selviytyä maksuista ja muista taloudellisista velvoitteista silloin kun ne erääntyvät
- Mitä parempi maksukyky, sitä pienempi on vaara joutua maksujen vuoksi vaikeuksiin
- Hyvä maksuvalmius tekee mahdolliseksi edullisimman myynti- ja ostoajankohdan valitsemisen → lisää tuloja ja pienemmät kustannukset

- Lyhyellä aikavälillä maksuvalmiuden ylläpitäminen on kannattavuuttakin tärkeämpi asia

- Pitkällä aikavälillä maksuvalmiuden ehtona on riittävän hyvä tuotannon kannattavuus

Maksuvalmius

- Koneiden ja rakennusten hankinta:
Kaikki hankitaan uutena 318 000 €
Tai osa hankitaan käytettynä 174 000 €
- Käyttöpääoma (lannoitteet, kasvinsuojeluaineet, energia yms.): 13 442 €
-> 331 442 €, pääoman tarve ennen viljelyn aloittamista.
- Rakennusinvestointeihin mahdollisuus saada investointitukea, maksatusta haetaan toteutuneiden kustannusten perusteella.

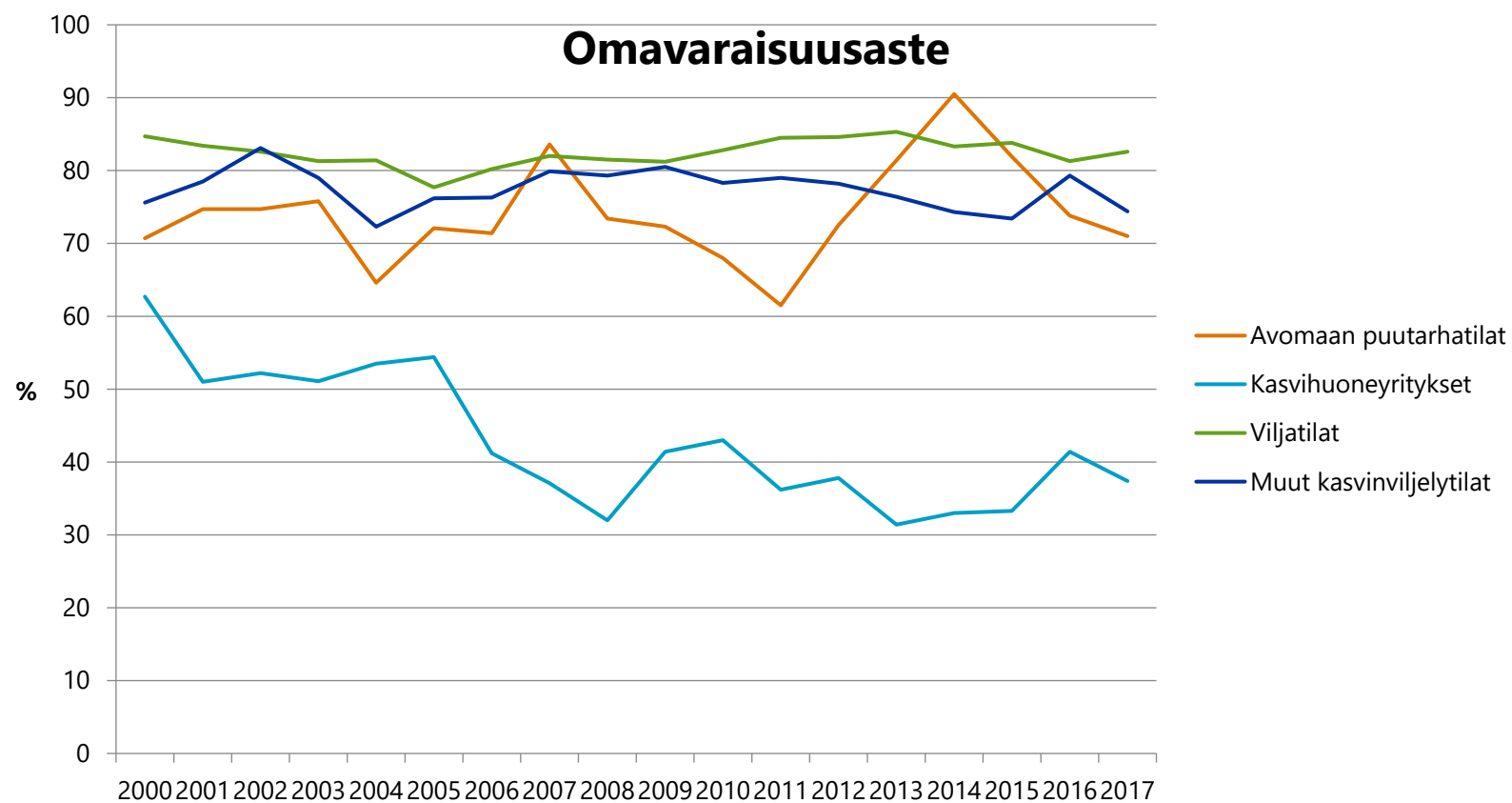
Vakavaraisuus

- OMAVARAISUUSASTE

mittaa yrityksen vakavaraisuutta ja rahoitusriskiä

$$100 * \frac{\text{OMA PÄÄOMA}}{\text{TASEEN LOPPUSUMMA}}$$

Avomaatiloilla hyvä omavaraisuusaste

Keinoja vakavaraisuuden hallintaan

- Hillitty kasvu
- Nyrkkisääntönä: lisämaa omalla rahalla, koneet ja rakennukset lainarahalla
- Rahoittaa hankintoja esim. metsän myynnillä, jolloin vieraan pääoman kustannukset eivät nouse niin korkeiksi

Tuotanto-osaaminen ja
tuotantopanosten käytön
tehokkuus kannattavan
tuotannon avaintekijät
puutarhatuotannossa.

Markkinat

Puutarhatuotteiden hinnat

- Puutarhatuotteiden hinnat löytyvät Luken sivuilta www.luke.fi -> Tilastot -> Maataloustilastot -> Maatalous- ja puutarhatuotteiden tuottajahinnat.
- Vanhempi hintoja löytyy Kasvistieto Oy:n sivuilta
- Hinnat ovat arvonlisäverottomia tukkujen tai pakkaamojen viljelijöille tilittämiä hintoja, ennen mahdollisia rahtivähennyksiä. Joiltain osin käytetään myös viljelijähintoja niiden tuotteiden osalta, jotka eivät tyypillisesti kulje välikäsien kautta.
- Hintatilasointi koskee vain tavanomaisesti tuotettujen puutarhatuotteiden hintoja, luomuhintoja ei vielä toistaiseksi kerätä

The screenshot shows the Luke Tilastotietokanta website. At the top, there is the Luke logo and the text "Tilastotietokanta". Below this, there is a navigation bar with three icons: a menu icon labeled "Valitse taulukko", a search icon labeled "Valitse muuttujat", and a document icon labeled "Näytä taulukko". Below the navigation bar, there is a search box with the text "Etsi Tilastotietokanta:" and a "Etsi" button. Below the search box, there is a list of categories with expandable arrows: "Maataloustilastot", "Rakenne", "Tuotanto", "Talous", "Maataloustuotteiden tuottajahinnat", "Arkisto (päätyneet tilastot/aikasarjat)", "Pellon osto- ja vuokrahinnat", "Maataloustuotteiden EU-hintaseuranta", "Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden ulkomaankauppa", "Muut", "Metsätilastot", "Kala- ja riistatilastot", and "Maaseutuohjelman indikaattorit 2014-2020".

Vihannesten erilaisia myyntikanavia 1.

Tuottajaorganisaatio

- Ala ja sadon määrä, sovittu etukäteen. Joskus myös lajike, sadonkorjuu aika yms.
- Ylituotanto mahdollisesti kompostiin
- Hinta tiedetään etukäteen + mahdollinen jälkitili. Osa tuotteista markkinanhinnoiteltuja.
- Tuottajat tyytyväisiä hintaan, mutta ei neuvottelu mahdollisuutta
- Kannattavuus: kohtalainen

Viljelysopimus, teollisuus

- Määrä ja hinta sovitaan etukäteen, hinta neuvoteltavissa.
- Sopimuksen voi avata kesken kauden, ja neuvotella
- Ei sanktioita vajauksesta, mutta sanktio myymisestä muualle
- Suuremman sadon voi saada myydyksi, etuosto-oikeus
- Kannattavuus: kohtalainen

Vihannesten erilaisia myyntikanavia 2.

Oma myynti

- Kauppojen hintaan vaikea vaikuttaa, eli ostaja päättää hinnan
- Vapaus päättää määrät ja alat itse
- Kaiken sadon saa myydyksi, jos onnistuu neuvotteluissa
- Kannattavuus: huono - hyvä

YLEISIÄ HUOMIOITA

- Tuotettavalle sadolle tulee olla ostaja ennen kuin tuotanto aloitetaan!
- Hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioille on mallista hakea tukea. Rahoituskausi 2023-2027

Tulokset perustuvat ”Talousosaamisella kohti kilpailukykyistä avomaan puutarhatuotantoa (Hortihubi)-hankkeen” haastattelutuloksiin.

Kiitos

Löydä meidät verkosta

 luke.fi

Tilaa uutiskirjeemme ja pysy jyvällä!
luke.fi/uutiskirje

Luonnonvarakeskus (Luke)
Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki

